

2022-12-09

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm
Sverige

Jens Lidén

Skatteverkets promemoria *Lönegaranti*

A2022/01136

Arbetsmarknadsdepartementet har skickat Skatteverkets promemoria Lönegaranti på remiss.

TCO avstyrker förslaget om uppgifter från tredje man (kapitel 4.8.3 i promemorian).

TCO avstår från att ta ställning till förslaget om att sekretess ska gälla i Skatteverkets lönegarantiverksamhet (kapitel 4.5).

TCO tillstyrker förslaget i övrigt.

Inledande anmärkningar

Lönegarantisystemet är ett mycket viktigt skyddsinstitut för arbetstagare i Sverige. Lönegarantin ska enligt EU-domstolens praxis betraktas som just en garanti för arbetstagares utestående fordringar i anställningsförhållandet. Garantin aktualiseras när arbetsgivaren har ekonomiska svårigheter och har försatts i konkurs, är föremål för företagsrekonstruktion eller ett insolvensförfarande i EU eller EES. En arbetsgivare som har den typen av ekonomiska svårigheter innebär ofta ett mycket prekärt läge för arbetstagaren, vars lön är avgörande för att kunna betala löpande levnadskostnader. Uteblivna löneutbetalningar kan snabbt försätta arbetstagaren i en akut situation. Det är därför mycket viktigt att det inte ställs för höga krav på arbetstagaren i lönegarantisammanhang och att ärenden om lönegaranti kan handläggas skyndsamt.

Det är samtidigt viktigt att det finns förutsättningar för att hindra felaktiga utbetalningar och missbruk av lönegarantisystemet. Den omständigheten att det finns enskilda som missbrukar lönegarantisystemet får dock inte medföra att arbetstagare som har rätt till lönegaranti får vänta oskäligt länge på utbetalning.

Med beaktande av utgångspunkterna ovan anser TCO att förslaget på ett övergripande plan är välavvägt.

4.5 Sekretess ska gälla i Skatteverkets lönegarantiverksamhet

TCO avstår från att ta ställning till förslaget i denna del.

4.8.3 Uppgifter från tredje man

Förslaget innebär att Skatteverket ska kunna förelägga en fysisk eller juridisk person att lämna uppgift om en rättshandling med arbetstagaren som är av betydelse för att fullgöra kontrollen av att

arbetstagaren har rätt till garantibelopp. Föreläggandet får förenas med vite i vissa fall.

Som TCO förstår förslaget ska även arbetstagarorganisationer kunna föreläggas. Att staten genom föreläggande, eventuellt förenat med vite, ska ha möjlighet att kräva uppgifter av arbetstagarorganisationer om rättshandlingar med arbetstagare är ett långtgående förslag som avviker från vad som annars följer av föreningsfriheten och den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Medlemskapet i en arbetstagarorganisation bygger bland annat på utgångspunkten att de uppgifter som anförtros organisationen, exempelvis i samband med rådgivning, förhandlingshjälp eller biträde i domstolsprocess, behandlas i förtroende och med tystnadsplikt. Förslaget om uppgifter från tredje man riskerar att allvarligt störa denna princip. Det riskerar även att orsaka svåra intresse- och lojalitetskonflikter.

Skälen för förslaget ställs inte i relation till dessa principer. TCO anser därför att konstruktionen och konsekvenserna av förslaget inte är tillräckligt utredda.

Det kan i detta sammanhang tilläggas att det är arbetstagaren som har bevisbördan för att rätt till lönegaranti föreligger. Redan det innebär att beslutsfattaren, som dessutom föreslås ska ha en uttrycklig utredningsskyldighet (kapitel 4.2 i promemorian), kan avslå lönegaranti om det inte går att fastställa att arbetstagaren har utestående fordringar på arbetsgivaren som berättigar till lönegaranti. I det fall Skatteverket anser att det finns skäl att ifrågasätta riktigheten av ett redan fattat beslut om lönegaranti ska Skatteverket enligt förslaget ha möjlighet att förelägga arbetstagaren att inkomma med uppgifter (kapitel 4.8.2). TCO ställer sig mot denna bakgrund frågande till om det finns ett behov av att Skatteverket ska kunna förelägga även tredje man enligt förslagets nuvarande utformning.

TCO avstyrker därför förslaget i denna del.

4.11 Överklagande av lönegarantibeslut

När det gäller överklagandetid och frågan om överklaganden som har kommit in för sent noterar TCO att den föreslagna 31 § andra stycket 1 p. lönegarantilagen, som innehåller undantag till huvudregeln om avvisning, enligt författningskommentaren (s. 142 i promemorian) ska omfatta situationen då den som fattar beslut om lönegaranti inte har lämnat någon underrättelse om överklagande. TCO instämmer i bedömningen att ett för sent inkommet överklagande inte ska avvisas i en sådan situation. Detta bör dock avspeglas på ett tydligare sätt i lagtexten.

TCO föreslår i det syftet att formuleringen ”har lämnat en felaktig underrättelse” i 31 § andra stycket 1 p. lönegarantilagen ersätts med ”inte har lämnat en korrekt underrättelse”.

4.13 Återkrav av utbetalda garantibelopp

Som TCO förstår förslaget kan återkrav av utbetalda garantibelopp bli aktuellt i situationer där rätten till lönegaranti i efterhand utsläcks på grund av att ett konkursbeslut upphävs av domstol. Så kan vara fallet exempelvis när en tingsrätt har begått grovt rättegångsfel vid handläggningen av en konkursansökan. En enskild arbetstagarare kan i en sådan situation ha erhållit ett beslut om, och inrättat sig efter en utbetalning av, lönegaranti utan att denne har någon del i upphävandet av konkursbeslutet. Det kan därmed i vissa undantagssituationer framstå som orimligt att återkräva garantimedel som vid beslutstidpunkten har betalats ut korrekt, men där konkursbeslutet i efterhand upphävs av domstol utan att arbetstagararen har agerat felaktigt.

TCO anser därför att det bör övervägas att komplettera förslaget i denna del med en ventilregel som gör det möjligt för Skatteverket att underlåta att återkräva utbetalda garantimedel i fall där särskilda skäl föreligger.

Övrigt

Förslaget innebär bland annat att ansvaret för utbetalning av garantibelopp överförs från länsstyrelserna till Skatteverket (kapitel 4.1 i promemorian). Det föreslås även att Skatteverket ska ha en kontrollfunktion i lönegarantiärenden (kapitel 4.3). TCO noterar att den föreslagna kontrollfunktionen till övervägande del är en förstärkning av de kontroller som länsstyrelserna gör idag. Det är därför viktigt att Skatteverket tilldelas tillräckliga resurser för att kunna fullgöra det nya uppdraget och efterleva de särskilda krav på skyndsam handläggning som gäller i ärenden om lönegaranti.

Therese Svanström

Ordförande

Jens Lidén

Jurist